

Rute rekokue oĩa

Rute rekokue oĩa

“Joguerekoa kuery opena jave py ma oiko karuai Israel yvy re. Ha'e gui peteĩ ava oo Judá regua Belém tetã py oikoa gui Moabe yvy re ju oiko aguã, gua'yxy ha'e mokoĩ gua'y kuery reve” (1.1). Ha'e rami ijypy kova'e kuaxia para. Moabe yvy re ava va'e omano, ta'y kuery avi. Ha'e ramo ta'yxykue Noemi hery va'e ojevvy ju Belém tetã py. Hexeve ou avi peteĩ ipi'a ra'yxykue Rute hery va'e, Moabe pygua. Ha'e va'e ma oayvu ete ome xykue'i, Nhanderuede anhetẽ va'e re ojerovia guive oikovy.

Belém tetã py oiko jave peteĩ ava heko porã va'e ogueraa gua'yxyrã, Boaz hery va'e. Ha'e rami vy Rute ma huvixa Davi jaryi, ha'e Jesus Cristo jaryi guive oiko raka'e.

Ha'e jave py heko vai va'e heta ikuai teĩ Rute rami ikuai avi vvyĩgueve'i ojerovia ete va'e. Ha'e va'e kuery ma Nhanderuede omoingo porã.

Moabe yvy gui Noemi ha'e Rute ojevvyague

1 ¹Joguerekoa kuery opena jave py ma oiko karuai Israel yvy re. Ha'e gui peteĩ ava oo Judá regua Belém tetã py oikoa gui Moabe yvy re ju oiko aguã, gua'yxy ha'e mokoĩ gua'y kuery reve.

²Ha'e va'e ava ma Elimeleque hery va'e, ha'e rã ta'yxy ma Noemi. Ta'y kuery ma Malom ha'e Quiliom. Efrateu kuery ikuai Judá regua Belém py hekoa va'e. Moabe yvy re ha'e kuery ovaẽmba vy hekoa ha'e py.

³Ha'e gui ma Noemi me Elimeleque omano. Ha'e rã kunha va'e ha'e anho opyta mokoĩ opi'a reve.

⁴Ha'e gui mokoĩve omenda Moabe pygua kunhague re. Ta'yxy kuery regua peteĩ rery ma Orfa, ha'e rã amboae ma Rute. Ha'e rami vy ha'e py ikuai dez ma'etỹ rai'i.

⁵Ha'e gui mokoĩve ipi'a Malom ha'e Quiliom omano avi. Ha'e rami vy kunha va'e ha'e anho'i opyta, ipi'a kuery mokoĩve ha'e ime ndoikovevei ma rire.

⁶Ha'e gui kunha va'e oendu SENHOR ojeuegua kuery re ima'endu'a vy ho'u va'erã ojou uka jevva. Ha'e rami vy opi'a ra'yxykue reve opu'ã joguervy Moabe yvy gui ojevvy aguã.

7Ha'e ramo opi'a ra'xykue mokoïve reve oje'oi ikuaiague gui. Mboapyve oguata jogueravy, Judá vvy katy ovaẽ aguã.

⁸Ha'e gui ma Noemi aipoe'i ha'e kuery pe:

— Tapeo, pejevy ju peteĩ-teĩ pendexya py. Tove SENHOR tapenemboaxy, omano va'ekue peẽ pemboaxyague rami, ha'e xe'vy voi.

⁹Tove SENHOR tapenembovy'a, peteĩ-teĩ penemerã ro py — he'i. Ha'e vvy oayvupa.

Ha'e rami rã ha'e kuery ojae'o atã.

¹⁰Ha'e rami vvy ime xykue pe aipoe'i:

— Any, ore voi roo avi 'rã nderupive neretarã kuerya katy.

¹¹Ha'e rã Noemi aipoe'i:

— Pejevy ke, xememby kuery. Mba'erã tu peo ta xerupive? Xee nda'u areko teri ri xerye py xepi'a penemerã?

¹²Pejevy ke, xememby kuery. Tapeo ke, mba'eta xeguaimi'i ete ma amenda jevy aguã. Xee ma “Aendu teri arõ aguã” ha'e va'e rire, ha'e rami e'ỹ vvy kova'e pytũ re xemerã ajou vvy xememby voi va'e rire ma

¹³pearõ 'rãgue ri ty'y ha'e kuery tujapa peve? Imeve'ỹ va'e teri 'rãgue ri ty'y peiko? Any teve, xememby kuery. Mba'eta pendere vvy xee xeporiau vaipa teĩ, xerovai SENHOR opo oupi rire — he'i.

¹⁴Ha'e ramo ha'e kuery teĩgue ju ojae'o atã okuapy. Orfa ma peteĩgue oayvu reve oxarura ovy ome xykue pe. Ha'e rã Rute ma oikuavã ratã tema oiny.

¹⁵Ha'e ramo Noemi aipoe'i ixupe:

— Ne'exa, neirũ ojevy ma ovy guetarã kuery ha'e nguete kuerya katy. Ejevy ke ndee voi neirũ rakykue.

¹⁶Ha'e rã Rute ombovai:

— Ejeja uka eme xe'vy, xejoko eme guive nderupive aa aguã. Mba'eta mamõ rã reoa py rei xee aa avi 'rã, ha'e mamõ rã rekea py xee voi ake 'rã. Neretarã kuery ma xeretarã kuery ae avi 'rã ikuai, ha'e Nderuete pe ma “Xeruete” ha'e avi 'rã.

¹⁷Mamõ rã remanoa py xee amano avi 'rã, ha'e py ae 'rã xenhono porãa. Ha'e gui tove SENHOR taxemoingo axy ha'e oikuaa rami, xapy'a rei ndegui mba'emo pe ajepe'a uka ramo, manoa e'ỹ vvy — he'i.

¹⁸Ha'e ramo Noemi ngupive ooxe etea oexa vvy nonhea'ãvei ojevy aguã.

¹⁹Ha'e rami vvy jogueraa mokoïve Belém peve.

Ha'e py ovaẽ ramo tetã pygua kuery onhemondyipa rei okuapy ha'e kuery oexa vvy. Ha'e vvy kunhague ma aipoe'i okuapy:

— Peva'e e'ỹ teve Noemi?

²⁰Ha'e ramo ombovai:

— Xe'vy pe “Noemi” pejeve eme, ha'e rã “Mara” peje xe'vy, mba'eta Ipo'akapa va'e ha'e rami ete xemoingo axy rire.^a

^a 1.20 Tery Noemi ma “Iporã va'e” 'ea. Ha'e rã tery Mara ma “Haxy va'e, iro va'e” 'ea (Êxodo 15.23).

21 Arekopa reve apy gui aa va'ekue ri SENHOR ojapo xeporiaukue'i reve ajevvy aguã rami. Mba'e re tu "Noemi" peje xevvy, xerovai SENHOR onhemoĩ ramo, Ipo'akapa va'e xembojexavai rei rire? — he'i.

22 Ha'e rami py Noemi ojevvy Moabe yvy gui, opi'a ra'yxykue Moabe pygua Rute reve. Cevada omono'õa ypy'i jave ovaẽ Belém py.^b

Cevada ra'yĩgue 'are Rute ojeupe guarã omono'õague

2 1 Ha'e gui peteĩ ava oiko Noemi me rãgue'i retarã oguerekopa va'e. Ha'e va'e ma Elimeleque retarã, Boaz hery va'e.

2 Ha'e gui Moabe pygua Rute aipoe'i Noemi pe:

— Taa nhomba'ety rupi taiko, xemboaxy'i va'e rakykue rupi rei aa vy cevada ra'yĩgue 'are amono'õ aguã.

Ombovai:

— Tereo ha'vy, xememby — he'i.

3 Ha'e gui Rute nhomba'ety py oo vy omono'õ oikovy omono'õ va'e kuery rakykue rupi. Elimeleque retarã Boaz mba'ety py guive oo.

4 Ha'e jave py ae Boaz ou Belém gui. Ha'e rami vy guembiguai kuery omono'õ va'e pe oxarura:

— SENHOR toiko peẽ kuery reve.

Ha'e kuery ombovai:

— Ndee voi SENHOR tanemoingo porã — he'i okuapy.

5 Ha'e gui Boaz oporandu guembiguai kuery re opena va'e pe:

— Mava'e rajy tu pe kunha va'e?

6 Hembiguai ombovai:

— Pe kunha va'e ma Moabe pygua, Noemi reve Moabe yvy gui ou va'ekue.

7 Ha'e va'e ma ange xevvy aipoe'i: "Tajopy ha'yĩgue, tamono'õ avy omboaty pyre pa'ũ rupi omono'õ va'e kuery rakykue rupi", he'i vy ou kuri.

Ko'ẽmba'i ramove koropi ae oiko aỹ'i peve, xapy'a'i opytu'u oguy py guive — he'i.

Rute reve Boaz ijayvu porã'igague

8 Ha'e gui Boaz aipoe'i Rute pe:

— Endu ke, xerajy. Tereo eme mba'ety mboae py remono'õ vy, apy gui tereove eme. Apy ae 'rã reiko xerembiguai kunhague reve.

^b 1.22 Israel kuery yvy py ma mba'emo ra'yĩgue omono'õ 'rã abril ha'e maio py. Cevada ranhe 'rã omono'õ, ha'e gui trigo ju. Po rami 'rã omono'õ. Hi'y ma avakue ojaya rire kunhague hakykue oo vy ojokua 'rã. Ha'e gui oo ju 'rã ndojokuapai va'ekue ojopy vy. Ha'e gui mae ma ogueraa 'rã ojyky aguã py. Vaka omopyrõ vy 'rã ojyky, ha'e'y vy hi'áry rupi mba'emo ipoyi va'e omoatã 'rã heruvy, e'y vy karõxa omboguata reve. Ha'e gui omboveve 'rã, ha'e oiky'a'o ju 'rã omboyru aguã.

⁹Rexa pota 'rã cevada mono'õa kuery omba'epoa re, hakykue rupi reo aguã. Xerembiguai kuery pe xeayvu ae ma ndere opena rei e'ỹ aguã. Ndey'uvei vy tereo yryru oĩa py, ha'e ey'u xerembiguai kuery ojara va'ekue — he'i.

¹⁰Ha'e ramo kunha va'e ngova omovaẽ yvy re. Ha'e vy aipoe'i:

— Mba'exa'vy tu xepytyvõ 'rã, amboae tekoa guigua aiko va'eri?

¹¹Boaz ombovai vy aipoe'i:

— Xevy omombe'ua porã neme omano rire ixykue pe rejapo porãague. Mba'eta nderu, ndexy ha'e yvy ndetui'ïague reja vy peteĩve reikuaa e'ỹ va'e kuerya py reju va'ekue.

¹²SENHOR tomboekovia joupe rejapo porãague. Tove SENHOR Israel kuery ruete gui toupã ndevy guarã ha'e javi, ipepo guýry renhemi aguã reju rire — he'i.

¹³Ha'e ramo kunha va'e aipoe'i:

— Xeruvixa, ndee xepytyvõ vaipa ma. Xembopy'a porã xee nerembiguai py'a re peve guarã ndeayvu vy, xee nerembiguai regua ndaikoi va'eri — he'i.

¹⁴Ha'e gui okarua jave ju Boaz aipoe'i ixupe:

— Enhemboja ke kyvõ katy, ekaru einy mbojape re, vinho reve — he'i. Ha'e ramo omono'õ va'e kuery reve uguapy oiny. Ha'e rã ixupe ome'ẽ ha'yĩgue mbixy. Ixupe ome'ẽ retave ramo okaru porã, hev yatã peve.

¹⁵Ha'e gui kunha va'e ha'yĩgue oekave ju aguã opu'ã ramo Boaz peteĩgue ju ijayvu guembiguai kuery pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Tove tomono'õ pemboaty va'ekue ikuaia rupi voi, pendeayvu eme ixupe.

¹⁶Peity-ityve tema upe py pemboaty va'ekue gui, tove ta'ikuai ojopy aguã. Pende vai eme ixupe — he'i.

¹⁷Ha'e gui mba'ety rupi kunha va'e omono'õ oikovy ka'aru peve. Omono'õ va'ekue ojyky vy oexa rã peteĩ ajaka renyẽ rai'i cevada oĩ.

¹⁸Ha'e va'e oupi heravy tetã katy. Ha'e ramo ime xykue oexa omono'õ va'ekue. Ha'e ramo okaru okuapy jave guare rembyre voi oguenoẽ vy ome'ẽ avi ome xykue pe.

¹⁹Ha'e rami rã ime xykue aipoe'i ixupe:

— Mamo tu remono'õ ange? Mamo tu remba'epo ra'e? Ta'ima'endu'a porãa nepytyvõ vy nemo vaẽ porãare re!

Ha'e ramo ome xykue pe Rute omombe'u mamo pa omba'epoague. Ha'e vy aipoe'i:

— Mba'ety amba'epoa va'e ja rery ma Boaz — he'i.

²⁰Ha'e ramo Noemi aipoe'i opi'a ra'yxykue pe:

— SENHOR tomoingo porã, mba'eta ndojepe'ai jaikove va'e ha'e omano va'ekue omboaxy oikovya gui. Ha'e va'e ava ma peteĩ nhanderepya regua oiko — he'i.^c

²¹Ha'e ramo Moabe pygua Rute aipoe'i:

— Ha'e va'e ma xevy “Xerembigui kuery reve ae 'rã reiko ha'yĩgue omono'õmba peve”, he'i avi.

²²Opi'a ra'xykue Rute pe Noemi ombovai:

— Xememby, ha'eve ete 'rã hembigui kunhague reve reiko aguã, amboae kuery mba'ety rupi reiko axy 'rãgue py — he'i.

²³Ha'e rami vy Boaz rembigui kunhague reve kunha va'e omono'õ oikovy cevada ha'e trigo omono'õmba peve, ha'e ome xykue'ia py oke jepi oikovy.

Mba'emo moa'yĩaty py Boaz oĩa py Noemi omondoukaague

3 ¹Ha'e gui ime xykue Noemi aipoe'i ixupe:

— Xememby, nda'evei ri ty'y nemerã xee ajou aguã revy'a aguã?

²Ne'ixa, Boaz ma nhaneretarã oiko, guembigui kunhague reve nemoingo va'ety guive. Ma'ẽ, kova'e pyávy ojyky 'rã mba'emo moa'yĩaty py.

³Ejau ke, enhemoeakuã ha'e emoĩ ndeao iporãve va'e. Ha'e vy tereo mba'emo moa'yĩaty py. Va'eri ava va'e okaru ha'e oy'u e'ỹ teria ja ejekuaa uka eme ta'vy ixupe.

⁴Ha'e gui oke ta ma ramo reikuaa pota 'rã mamõ pa onhenõa re. Ha'e gui reo avi 'rã ha'e py. Eipe'a inhovã ipy gui, ha'e enheno avi ha'e py. Ha'e gui ma ava va'e omombe'u 'rã rejapo va'erã.

⁵Rute ombovai:

— Xee ajapopa 'rã ndeayvuague — he'i.

Rute re Boaz omenda aguã re ijayvuague

⁶Ha'e rami rã mba'emo moa'yĩaty py oo vy ojapo ime xykue ijayvuague ha'e javi.

⁷Ha'e rami vy Boaz okaru ha'e oy'upa ma vy, ha'e opy'a py ovy'a ete oiny reve oo onhenõ ha'yĩgue omboaty pyre yvy'iry, ha'e ramo kunha va'e onhemboja mbegue'i vy oipe'a inhovã ipy gui. Ha'e vy onhenõ avi oupy ha'e py.

^c **2.20** Ha'e kuery reko rami vy hetarã ae'ive va'e pe “Nhanderepya” he'i 'rã. Ha'e va'e ma ojogua ju 'rã guetarã vvy operde va'ekue (Levítico 25.25), opena 'rã guetarã iporiaukue'i re (Levítico 25.35), ojogua ju 'rã guetarã escravo-rã ogueraa pyre (Levítico 25.47-49), oepy 'rã guetarã ojukaague re (Números 35.19), ha'e omenda 'rã guvyv rembirekokue re imemby va'e'ỹ teri ramo (Deuterônômio 25.5-10). Ha'e gui nhande kuery repya ma Jesus ae (Gálatas 4.5; Tito 2.14).

⁸Pytũ mbyte jave ava va'e onhemondyi. Ovy vy oexa rã peteĩ kunha va'e ipy rupi onheno oupy ra'e.

⁹Ha'e vy aipoe'i:

— Mava'e tu ndee?

Ombovai:

— Xee ma nerembiguai Rute. Eipy ke nde-capa xee nerembiguai áry, mba'eta ndee ma orepytyvõarã reiko — he'i.^d

¹⁰Ha'e ramo aipoe'i:

— Xerajy, SENHOR tanemoingo porã. Jypy joupe rejapo porãague gui aỹ xeivy rejapo va'e iporãve ete, mba'eta kunumigue rakykue rupi ma nderei, iporiaukue'i e'ỹ vy oguerekopa va'e rakykue rupi voi.

¹¹Ha'e gui aỹ ma xerajy, ekyje eme. Ndeayvua ha'e javi 'rã ajapo, mba'eta tetã py xeretarã kuery ikuai va'e ha'e javi oikuaa ndee kunha heko porã va'ea.

¹²Ne'exa, anhetê ete xee penepytyvõarã aiko va'eri penepytyvõarã mboae oiko avi xegui peneretarã ae'ive va'e.

¹³Epyta apy kova'e pytũ re. Ha'e gui ko'ẽmba'i jave xapy'a rei ha'e va'e nepytyvõxe vy ha'eve nepytyvõ aguã. Ha'e rã nanepytyvõxei ri ramo anhetê ete SENHOR oikove va'e rery rupi aura vy aipoa'e: Xee ae 'rã roipytyvõ. Enhenove ranhe ejupy ko'ẽmba peve — he'i.

¹⁴Ha'e rami rã ipy rupi onheno oupy ko'ẽmba peve. Aje'ive'i reve opu'ã ovy joexa kuaa e'ỹ re teri, ava va'e

— Toikuaa eme kunha va'e mba'emo moa'yĩaty py ouague — he'i ramo.

¹⁵Ava va'e aipoe'i avi:

— Eupi xeivy ajukue renheovãa va'e, ejopy imoiny — he'i. Kunha va'e oupi ma ramo omonyẽ mboapy meme ryru cevada ra'yĩgue. Ikupe áry oupi ma ramo oo ju tetã katy.

¹⁶Ome xykue ro py ovaẽ ramo ixupe oporandu:

— Xememby, mba'e pa oiko ra'e?

Ha'e ramo omombe'u ava va'e ixupe ojapo porãague ha'e javi.

¹⁷Aipoe'ive ju:

— Kova'e cevada ra'yĩgue mboapy meme ryru ome'ẽ xeivy, mba'eta aipoe'i: “Mba'eva reraa e'ỹ re ejevy eme teri neme xykuea katy”, he'i va'ekue.

¹⁸Ha'e ramo Noemi aipoe'i ixupe:

— Xememby, earõ ke, mba'e pa oiko 'rãa jaikuaa peve. Mba'eta ha'e va'e ava ma ndopytu'ui 'rã kova'e árave ha'e nunga re oikuaa pota e'ỹ re.

^d 3.9 Hexe omendaxea rami ijavy ojevavy e'ỹ re, ha'e kuery reko rami vy.

Rute re Boaz omenda aguã re jogueroayvuague

4 ¹Ha'e gui tetã kora rokẽ py Boaz oo vy oguapy oiny ha'e py.^e Ha'e rami vy oexa oiny hetarã pytyvõa mboae ijayvuague va'e oaxa rã. Ha'e va'e pe Boaz aipoe'i:

— Xeretarã, eju apy, eguapy ke — he'i ramo ha'e va'e ojere vy oguapy oiny avi ha'e py.

²Ha'e ramo Boaz oenoĩ dez avakue tetã pygua nhomongeta va'ety ikuai va'e. Ha'e kuery pe aipoe'i:

— Peẽ voi peguapy ke apy — he'i ramo oguapy avi okuapy.

³Ha'e gui guetarã oipytyvõ aguã rami oiko va'e pe ju aipoe'i:

— Ha'e gui nhanderyke'y Elimeleque yvykue ma ta'yxykue ovendea va'erã itui, Noemi Moabe vvy gui ojevy va'ekue ae 'rã ovendexe.

⁴Ha'e nunga rupi xee anhembopy'a ndevy amombe'u aguã. Ha'e rami vy nhaneretarã kuery apy oguapy okuapy va'e renonde aipoa'e ndevy: Ejogua na ha'e va'e vvy. Rejoguaxe ri vy ejogua. Ha'e rã any ri vy emombe'u porã xevy aikuaa aguã, mba'eta amboae ipytyvõara ndoikoi ndee e'ỹ vy, ha'e ndee rire ma xee ju aiko — he'i.

Ombovai:

— Xee ma ajogua 'rã — he'i.

⁵Ha'e gui Boaz aipoe'ive ju:

— Ha'e rami avi Noemi po gui vvy rejoguaa ára ma Moabe pygua imeve'ỹ va'e Rute gui avi 'rã rejogua, hexe remenda ramo ndera'y oiko va'erã pe ime vvykue opyta aguã hery py — he'i.^f

⁶Ha'e ramo ojogua ta va'ekue aipoe'i:

— Ha'e rami ri ramo xee ma nda'evei ajogua aguã, amokanhy e'ỹ aguã xera'y kuery peguarã ae mba'emo areko va'e ha'e javi. Ejogua ndee ae ajogua 'rã va'ekue, xee ajogua aguã nda'eve reguai ramo — he'i.

⁷Po rami ae yma rupi Israel kuery reko, amongue mba'emo ovende, e'ỹ vy omboekoviaa py. Ha'e va'e oikuaa uka porã aguã ma omboi 'rã opy rryru, ha'e ijoguaa pe ome'e 'rã. Ha'e rami py oikuaa pavẽ 'rã omboekoviaague, Israel kuery reko rami vy.

⁸Ha'e rami rã hetarã oipytyvõ aguã rami oiko va'e Boaz pe “Ndee ae ejogua” he'i vy omboi opy rryru.

⁹Ha'e ramo Boaz aipoe'i nhomongeta va'ety ha'e guetarã kuery ha'e javi pe:

^e 4.1 Ha'e jave py ma huvixa kuery mba'emo re oikuaa pota vy oo 'rã tetã rokẽ py, tetã rokẽ vvyry oguapy 'rã okuapy jogueroayvu aguã. Ha'e rami vy amongue mba'emo oguereko va'e oo 'rã tetã rokẽ py huvixa kuery oikuaa pota aguã (Deuteronômio 21.18-19; 2 Samuel 15.1-4; 19.8; Jó 29.7-12; Provérbios 31.23; Jeremias 38.7-8; 39.3).

^f 4.5 Deuteronômio 25.5-10

— Kova'e ára pexa pavêa py Noemi po gui ajogua mba'emo Elimeleque, Quiliom ha'e Malom oguereko va'ekue ha'e javi.

¹⁰Ha'e xera'yxyrã araa avi Malom ra'yxykue Moabe pygua Rute, herykue py xera'y oiko ma ramo ixupe guarã vvy opyta aguã, Malom rerykue re hexegua kuery ha'e tetã rokẽ py onhemboaty va'e hexarai e'ỹ aguã. Ha'e nunga rexaare ma peẽ kuery ae pendekuai aỹ — he'i.

¹¹Ha'e ramo nhomongeta va'ety kuery ha'e okẽ py ikuai va'e ha'e javi aipoe'i:

— Ore kuery ma roexa ri. Ha'e ramo ha'e va'e kunha ndero py reraa va'erã ma SENHOR tomoingo porã Raquel ha'e Lia omoingoague rami, mba'eta ha'e va'e mokoive omboetave raka'e Israel kuery. Ha'e gui ndee Boaz voi tanemboetea Efrata py, nderery re ta'ima'endu'aa pavẽ Belém tetã py.

¹²Ndero pygua kueryrã ta'ikuai Judá ra'y Perez, Tamar pi'a va'e ro py ikuai rami, ndera'yxy rupi ndera'y kueryrã SENHOR ome'ẽ va'erã ha'e javi.

Rute opi'a Obede oikuavã'iague

¹³Ha'e gui Boaz ogueraa Rute gua'yxyrã. Hexeve joguereko ramo ixupe SENHOR ome'ẽ oguereko'i aguã. Ha'e rã oikuavã'i ava'i.

¹⁴Ha'e ramo Noemi pe kunhague ikuai va'e aipoe'i:

— SENHOR toiko ima'endu'a porãmby, mba'eta kova'e ára nome'ẽ e'ỹi neremiarirõ neptyvõarã. Tove ha'e va'e rery re ta'ima'endu'aa pavẽ Israel kuery ikuai rupi.

¹⁵Ha'e va'e ma nembopy'a porã ju 'rã nderekove pukukue re, ha'e nembopy'a porã 'rã neguaimi'i ma jave teĩ, mba'eta ndepi'a ra'yxykue nderayvu va'e oikuavã'i ma. Ha'e va'e kunha ma sete ndepi'a kuery oiko 'rã va'ekue gui ovareve va'e ndevy — he'i.

¹⁶Ha'e ramo guamiarirõ ava'i Noemi ojopy vvy omoĩ o'u áry, hexe opena oikovy guive.

¹⁷Hoo katy'i rupi ikuai va'e omboery okuapy.

— Oiko ma peteĩ ava'i Noemi remiarirõ — he'i vvy omboery Obede. Ha'e va'e ma Jessé ru, ha'e Jessé ma Davi ru rakãe.

¹⁸Po rami ma Perez ramymino kuery rery: Perez ra'y ma Hezrom,

¹⁹Hezrom ra'y ma Rão, Rão ra'y ma Aminadabe,

²⁰Aminadabe ra'y ma Naassom, Naassom ra'y ma Salmom,

²¹Salmom ra'y ma Boaz, Boaz ra'y ma Obede,

²²Obede ra'y ma Jessé, ha'e rã Jessé ra'y ma Davi.